

Toruń, dnia 9 grudnia 2020

Prof. Aleksander Nalaskowski

RECENZJA

dorobku naukowego dra Piotra Zamojskiego

w związku z jego ubieganiem się o stopień doktora habilitowanego

Pan doktor Piotr Zamojski stopień doktora nauk humanistycznych w dziedzinie Pedagogika uzyskał w roku 2007. Rozprawa doktorska nosi tytuł „*Problem intencjonalności procesu kształcenia: między pojęciem celu a refleksją nad sensem*”. Promotorem dysertacji była prof. dr hab. Joanna Rutkowiak, a recenzentami prof. dr hab. Jan Hudzik oraz prof. dr hab. Tomasz Szkudlarek. Podmiotem nadającym stopień: Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

W roku 2017 uzyskał dyplom *Fellowship of Higher Education Academia*. Obecnie *Advance Higher Education*, zajmującej się certyfikowaniem jakości pracy nauczycieli akademickich na terenie Wielkiej Brytanii. Wiele uniwersytetów wymaga od swoich pracowników poddania się procesowi certyfikacji i uzyskania tego dyplomu.

Dr Piotr Zamojski od roku 2007 do dzisiaj jest ddiunktem w Zakładzie Dydaktyki i Andragogiki w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych - Uniwersytet Gdański. W latach 2016- 2017 pełnił funkcje: *Lecturer in Philosophy of Education, Faculty of Education- Liverpool Hope University, Liverpool, UK*. W latach 2002 - 2007 był asystentem w Zakładzie Dydaktyki, Instytutu Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

Główne osiągnięcie stanowiące podstawę niniejszego wniosku habilitacyjnego, *immanentna ontologia nauczania*, jak rozumiem to kolejny etap rozwoju projektu pedagogiki po-krytycznej, rozwijanego we współpracy z prof. Naomi Hodgson z Liverpool Hope University oraz prof. Jorisem Vlieghe Uniwersytetu Katolickiego w Leuven, zainicjowanego podczas konferencyjnego wystąpienia pt. *Educational Theory as Rationality of Action. Towards Post-critical Relation between Philosophy and Educational Practice* na University of Stirling w 2012. Zmodyfikowanego i opublikowanego jako : *Philosophy for Education – an attempt at exercise in thought*. W ramach pracy nad projektem dotyczącym budowania sfery publicznej wokół edukacji opublikowany powstał artykuł *Od demaskacji ku budowaniu. Po-krytyczna perspektywa badań pedagogicznych*, który należy traktować jako pierwsze zarysowanie fundamentalnych założeń perspektywy po-krytycznej. W trakcie rocznego (2016-2017) stażu w Liverpool Hope University, do rozwijania idei myślenia po-krytycznego do współpracy zaproszeni zostali pracujący tam dr Naomi Hodgson oraz dr Jorisa Vlieghe. W pełni rozwinięta propozycja pedagogiki po-krytycznej jest wspólnym dziełem a zgodnie z oświadczeniami współautorów jest wynikiem długotrwałej, intensywnej i dialogicznej współpracy, w której praca była w równej mierze wykonywana. Skutkiem były promocje na stanowiska profesorskie zarówno Naomi Hodgson, jak i Jorisa Vlieghe.

Dr Piotra Zamojski szeroką międzynarodową działalność naukową rozpoczął w 2010 roku. Jako redaktor naczelny czasopisma *Ars Educandi* zaprosił prof. Henry'ego Giroux i prof. Gerta Biestę do napisania artykułu. Konsekwencją był udział w międzynarodowych konferencjach oraz zaproszenie przez prof. Biestę do złożenia aplikacji i otrzymania grantu na udział w *Advanced Study Colloquium* pt. *The Roles of Theory in Research on Learning and Instruction* organizowanego i finansowanego przez EARLI. Udział w kolokwium był istotnym momentem w rozwoju międzynarodowej współpracy naukowej, podobnie jak wygranie konkursu na stanowisko *Lecturer in Philosophy of Education* w Liverpool Hope University w 2016 roku, gdzie rozpoczął intensywną i trwającą do dziś współpracę z Jorisem Vlieghe i Naomi Hodgson. Po powrocie do pracy na Uniwersytecie Gdańskim i otrzymaniu przez Jorisa Vlieghe profesury w Katolickim Uniwersytecie w Leuven, kontakty te

znacznie się poszerzyły. Rezultatem współpracy jest książka stanowiąca podstawę niniejszego wniosku habilitacyjnego, która doprowadziła do kolejnego projektu realizowanego wspólnie z prof. Joris Vlieghe z Uniwersytetem w Leuven, prof. Stefano Oliverio z Uniwersytetu Fryderyka II w Neapolu i dr. Hansa Schildermansa z Uniwersytetu Wiedeńskiego, w takim też składzie została podpisana wstępna umowa na monografię w wydawnictwie Bloomsbury.

Parametrycznie

W odniesieniu do parametrycznej punktacji MNiSW, będący podstawą wniosku habilitacyjnego obszar przyniósł w sumie **560** punktów. Pozostałe obszary wynoszą łącznie **150** punktów. Łączna punktacja MNiSW za dorobek podoktorski to **710** punktów parametrycznych. Według bazy Google Scholar publikacje były cytowane **168** razy, a h-index podobnie jak i **10-index wynosi 6**. Według Web of Science (wyniki z 8 publikacji) liczba cytowań wynosi **10** a h-index wynosi **2**. Według Bazy Wiedzy Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego sumaryczny IF wynosi **5,08**, a SNIP wynosi **9,33**.

Dorobek w liczbach

Dorobek naukowy habilitanta jest bardzo duży i międzynarodowy. Po uzyskaniu stopnia doktora opublikował **4 monografie** (w tym dwie współautorskie), **22 artykuły** w recenzowanych czasopismach (9 współautorskich) oraz **6 rozdziałów** w monografiach. Dokonał również 3 tłumaczeń z języka angielskiego, 4 recenzji książek oraz 3 sprawozdań z konferencji. Jest również autorem 9 artykułów publicystycznych i popularnonaukowych.

Habilitant był zaproszony do poprowadzenia wykładów i seminariów w kilku krajach oraz brał udział w wielu krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych z czego w 36 wygłosił wystąpienia.

Współpraca międzynarodowa i udział w konferencjach

Habilitanta łączą ściśle związki z największą w Europie konferencją badaczy edukacji *European Conference on Educational Research*. W roku 2018 członkowie Sieci 13 (Network 13 Philosophy of Education) wybrali go na stanowisko Convener tej sieci, której zadaniami osoby w ramach pracy sieci jest recenzowanie zgłoszeń napływających na konferencję oraz przewodniczenie sesjom tej sieci, odbywającym się podczas konferencji.

Współorganizował również liczne konferencje naukowe min. eksperymentalnej międzynarodowej konferencji *Pomyśleć szkołę inaczej (Re)thinking school* (2015), zasiadanie w komitecie programowym dwóch kolejnych konferencji z cyklu *International Symposium on New Issues in Teacher Education ISNITE* (2017 Gdańsku i 2019 Malta) oraz był członkiem w komitecie programowym *16th Biennial International Network of Philosophers of Education Conference na Uniwersytecie w Haifie* 13-17 sierpień 2018.

Dr Piotr Zamojski od 2016 roku należy do sieci badawczej *Solidarity in Diversity* ufundowanej przez *Research Foundation Flanders*, którą kieruje prof. Stijn Oosterlynck z Uniwersytetu w Antwerpii. Oprócz obowiązków badawczych, w 2018 r. zorganizował w Gdańsku sympozjum, które współorganizowało Europejskie Centrum Solidarności oraz Uniwersytet Gdański. Kierował również dwoma zespołami badawczymi.

Istotne są też kontakty z amerykańskim *Philosophy of Education Society*. Doroczne konferencje towarzystwa naukowego były przełomowym momentem w recepcji anglojęzycznych książek, których jest współautorem. W roku 2018 został przez członków towarzystwa wybrany na przewodniczącego sekcji fenomenologii i egzystencjalizmu: *Chair of the Phenomenology and Existentialism Special Interest Group* (2018-2019).

W 2019 roku otrzymał zaproszenie od Instytutu Filozofii Czeskiej Akademii Nauk w Pradze do członkostwa w Międzynarodowej Radzie Studiów Doktoranckich z

Filozofii Edukacji, które Instytut ma prowadzić we współpracy z Uniwersytetem Karola w Pradze.

Upowszechnianie wiedzy i współpraca ze środowiskiem

Habilitant prowadzi intensywną współpracę ze środowiskiem lokalnym, która dotyczy wielu konkretnych przedsięwzięć. W latach 2012-2015 z Departamentem Edukacji i Sportu Urzędu Marszałka województwa Pomorskiego oraz Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, uczestniczył jako doradca w powołaniu i obradach Pomorskiej Rady Oświatowej i był członkiem Zespołu ds. Dialogu o Edukacji, z którym przygotowali koncepcję dialogowania o edukacji w regionie pomorskim oraz współpracy współorganizował i współprowadził kolejne Fora Pomorskiej Edukacji: zarówno na poziomie wojewódzkim, jak i powiatowym. Istotna była również współpraca ze Stowarzyszeniem *'Forum Aktywnych Rodziców'*, z którym udało mi się wypracować dokument *Rodzice i szkoła – standardy dobrej współpracy*. W latach 2012-2015, wraz z Kołem Naukowym *'Didasco'* na Uniwersytecie Gdańskim, prowadził Akademicki Klub Nauczycieli, w ramach którego nauczyciele z województwa pomorskiego słuchali wykładów, uczestniczyli w warsztatach, ale przede wszystkim: wymieniali się doświadczeniami i dobrymi praktykami. Wątkiem współpracy ze środowiskiem lokalnym są działania prowadzone z Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku. Kluczowy projekt dotyczył organizacji wyjazdowego sympozjum sieci *'Solidarity in Diversity'*. Inny przykładem jest opracowanie i przeprowadzenie zajęć dla studentów kierunku pedagogika z przedmiotu Edukacja a idea solidarności. Owocem współpracy ze środowiskiem lokalnym jest publikowanie artykułów popularyzatorskich.

Szczegółowość wniosku

We wniosku dra Piotra Zamojskiego niemal wszystko jest szczególne, ale w żadnym stopniu osobliwe. Formułując na piśmie to wrażenie czynię to na podstawie

swojego, dość bogatego, dorobku recenzenckiego zarówno w zakresie habilitacji (ponad 40) i profesur (blisko 20). Zatem wniosek ów widzę na pewnym tle i jest to również pewien aspekt, aczkolwiek nie najważniejszy, mojej oceny.

Szczególność pierwsza. Piszę o wniosku nie oddzielając na razie zeń dorobku, bo jego istotnym, a może wręcz rozstrzygającym (!) elementem jest autoreferat Habilitanta.

Drugim elementem szczególnym jest wskazanie osiągnięcia głównego. Nie mamy tu bowiem do czynienia z jakimś określonym, wymienionym w punktach zestawem publikacji, ale z *opracowaniem immanentnej ontologii nauczania*. Czyli pewnej nowel teorii! Tak brawurowe i samooceniające określenie osiągnięcia głównego zdarza się u kandydatów bardzo rzadko.

Trzecim elementem czyniącym wniosek szczególnym jest zupełny brak pośpiechu Habilitanta. Rzuca się bowiem w oczy fakt, że ze złożeniem wniosku się on nie śpieszył. Od uzyskania stopnia doktora do złożenia wniosku habilitacyjnego upłynęło 13 lat, a w tym czasie dorobek publikacyjny dra Piotra Zamojskiego przyrastał w nieprawdopodobnym tempie. Mogę tylko powiedzieć, że większość habilitacji, które oceniałem miałyby za podstawę połowę, albo i mniej tego, co przedstawił ten Habilitant, a to oznacza, że wnioski wpływały znacznie wcześniej.

Szczególny jest tu autoreferat. Stanowi bowiem rodzaj odautorskiej „instrukcji obsługi” dorobku Habilitanta, który wskazuje w nim nie tylko pewną mapę publikacji, grupuje je wręcz zahaczając niekiedy o typologię (*autotypologię*), ale wskazuje również co i jak czytający ma z artykułów i książek rozumieć, co dr Piotr Zamojski chciał przekazać. Ta swoista autoegzegeza dorobku publikacyjnego w żadnym stopniu nie jest naganna ani niewłaściwa, jakkolwiek na tle innych autoreferatów – szczególnie i w różnym rozumieniu tego słowa *oryginalna*.

Odrębną szczególność stanowi język publikacji. W poważnej większości to język angielski. O ile jest to oczywiste w przypadku publikacji zagranicznych, a w tym także w prestiżowych periodykach, o których większość utytułowanych polskich uczonych może tylko śnić, to w przypadku polskich wydawnictw jest już mniej oczywiste. To

pewien cień siłowej i narzuconej nauce dyrektywy do pilnego „umiędzynarodowiania”. Ale o to wszak Habilitant nie musi się martwić, publikacji zagranicznych ma dużo i spokojnie mógłby dać szansę poznania swoich tekstów szerszej grupie czytelników, także tym gorzej znającym język angielski.

Ostatnią cechą szczególną tej dokumentacji jest wybór, a nie całość dorobku. Habilitant wybrał teksty, o których wspomina w autoreferacie, bardzo starannie przygotował je dla recenzenta, posegregował, a całość zawarł w niewielkim pudełku. Ileż to razy otrzymujemy dorobek liczony bodaj w kilogramach albo wręcz kartonach wypełnionych po brzegi absolutnie wszystkim, co dany autor w życiu wytworzył. I w tym wymiarze wdzięczny jestem Kandydatowi, że dokonał selekcji i wyboru swoich prac, a całość dorobku przedstawił w formie spisu.

Merytoryczna zawartość publikacji

Dr Piotr Zamojski konsekwentnie idzie obraną drogą naukową. Wywodzi się z określonej szkoły naukowej, naukę pobierał u tych a nie innych Mistrzów i czy chce, czy nie, jest w jakimś stopniu ich kontynuatorem. Dodam, że kontynuatorem twórczym, pracowitym i płodnym, a obecnie już żwawo zmierzającym do formalnego potwierdzenia naukowej samodzielności. Ale również kontynuatorem ideowym, aby nie rzec ideologicznym.

Rzetelnie i z zainteresowaniem przeczytałem każde zdanie, które w postaci publikacji dołączył do dokumentacji. To lektura niezwykle frapująca i znakomicie pisana. Język tekstów balansuje czasami na granicy bełkotliwości, ale jej w żadnym stopniu nie przekracza, jest hermetyczny, ale zawiera liczne furtki do zrozumienia intencji Autora. Chociaż chwilami można mieć wątpliwości czy zawsze i w każdym fragmencie dr Zamojski wystarczająco dba o to, aby być zrozumianym. Przykład: ”*Dokonujemy tutaj reinterpretacji koncepcji Masscheleina i Simonsa (konceptualizującej szkołę jako wydarzenie czasu wolnego), w odniesieniu do Agambena analizy koncepcji czasu mesjańskiego (kairos) czy też czasu-teraz (radycznie terażniejszego czasu). W tym sensie, stawiamy tezę, że mesjańska szczelina*

w istniejącym porządku rzeczy tworzy dla młodych warunki do zaczynania na nowo ze światem na nieprzewidziane i nieprzewidywalne sposoby". Jakkolwiek takich passusów nie znalazłem wielu to ich wspólną wadą wydaje się być, jak tuszę, daleko idąca wieloznaczność rozmywająca integralne predykaty konwencji zamykając paralelnie dostęp do metaweryfikacji ostatecznych /o/znaczeń.

W moim odczuciu, które w niniejszej opinii realizuję, rolą recenzenta w tym postępowaniu nie jest dyskusja czy polemika z merytorycznym przesłaniem dorobku Habilitanta, ale możliwie prosta odpowiedź na pytanie czy Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego wedle mojej opinii winna nadać drowi Piotrowi Zamojskiemu stopień doktora habilitowanego. Każdy artykuł, każda monografia była recenzowana przez wytrawnych uczonych i z tymi opiniami nie mam zamiaru ani nawet potrzeby polemizować czy też deklarować, że się z nimi zgadzam.

Moja ocena ma zatem charakter dwojaki. Z jednej strony jest to ocena formalna, wymagana stanowionym demokratycznie prawem i w zgodzie z *Ustawą o tytułach i stopniach naukowych* z dnia 14 marca roku 2003, z późniejszymi zmianami, jak z i ustawą z dnia 3 lipca 2018, a z drugiej jest to ocena wciąż czynnego badacza o wyrobionym światopoglądzie i dorobku naukowym.

Zacznę o tej drugiej. Otóż, w podejściu do rozumienia nauki, do rozumienia pedagogiki jako jednej z nauk o człowieku z drem Piotrem zamojskim jesteśmy biegunowo różni. Dzieli nas przepaść wielkości Kanionu Kolorado. Nie widzę pożytku z aplikowania materializmu czy neomaterializmu do pedagogiki. Mało tego, widzę wiele szkód, które materializm i kompletne „odduchowanie” myślenia szkole wyrządziły. Nowych perspektyw dla szkoły czy pedagogiki świadomie szukam poza Girouxem, McLarenem, Witkowskim, Baumanem, Mendel czy Szkudlarkiem. Jakkolwiek każdą z tych osób znam (dwóch pierwszych spotkałem raz) i mamy dla siebie wiele przyjaźni i wzajemnego szacunku. Zdarzyło mi się nawet przetłumaczyć tekst Girouxa, i odbyć dłuższą dyskusję z Peterem McLarenem. Zatem pisząc, że duch prac Habilitanta nie jest z „mojej bajki”, wiem co piszę.

Będąc stałym i wieloletnim uczestnikiem seminariów czwartkowych w stacji PAN Z. Kwiecińskiego dobrze widziałem fascynację pedagogiką krytyczną i jej dynamiczny rozwój na polskim gruncie, tak jak dzisiaj rozumiem jej całkowitą przejściowość i de facto jałowość dla dyskursu pedagogicznego. Z perspektywy czasu dostrzegam też jej brak pokory (nie mylić z niepokornością) charakteryzujący kandydatów do wszelkiego monopolu. Ale też jestem od dra Zamojskiego sporo starszy i zostałem ukształtowany w innej szkole naukowej będąc niejako „wnukiem” szkoły lwowsko-warszawskiej z całym jej depozytem filozoficznym, logicznym, matematycznym i oczywiście pedagogicznym. Rzecz jasna, wszystko co w tej części piszę ma charakter subiektywny, ale nie oznacza, że nietrwały i pozbawiony wpływu także na mój sposób rozumienia nauki, a w tym rzecz oczywista, pedagogiki. Mogę powiedzieć, że dra Piotra Zamojskiego uznaję jako naukowego, merytorycznego konkurenta, ale nie przeciwnika.

Koncepcja świata, społeczeństwa, pedagogiki edukacji po-krytycznej, przedstawiona przez Habilitanta spójnie i nader rzetelnie, nie przekonuje mnie i wydaje się chwilami być bardziej rezultatem usilnego poszukiwania oryginalności i zaznaczania swojej obecności w nauce niż wkładem do nauki z faktycznym potencjałem trwania. Ale tutaj weryfikacji dokonać może tylko czas, a nie recenzent. Trudno mi się też zgodzić na wyparcie miłości do człowieka przez miłość do obiektu, przedmiotu uczenia się. To próba sformułowania celów kształcenia poza uwierającym gorsetem etyki. Wygląda to na próbę oswojenia teorii krytycznej w pokoleniu jej wnuków. Jeśli tylko dobrze intencje Autora zrozumiałem, co nie jest wcale takie oczywiste. Póki co, wszystkie tego typu wątpliwości wyjaśniam na korzyść Kandydata.

Dr Piotr Zamojski ma jak sądzę również pełną świadomość dzielących nas różnic. Doskonale bowiem obywa się bez moich publikacji z zakresy pedagogiki ogólnej i teorii szkoły, co znakomicie rozumiem i nie mam o to nawet cienia pretensji. Przywołuję ten fakt wyłącznie jako ilustrację istniejących między nami różnic. Ale to jest właśnie esencja idei *universitas* i wolności badań naukowych.

Myślę, że różnice w naszym podejściu do pedagogiki wynikają z naszych źródłowych, niemal „genetycznych” przekonań jaki *jest świat* i jaki *powinien być*. Może się to dziać nie bez udziału emocji. Takie przekonania bywają o sobie zazdrosne i z najwyższym trudem poddają się uzasadnianiu.

Jego tezy i koncepcje mogą być niezwykle pożyteczne zarówno dla studentów jak i w dyskursie naukowym. Jednakże wymagają przedstawienia innych, konkurencyjnych teorii, aby nie rościły sobie pretensji do bycia „jedynie słusznymi”.

Ocena końcowa

W zgodzie z *Ustawą o tytułach i stopniach naukowych* z dnia 14 marca roku 2003, z późniejszymi zmianami, jak z i ustawą z dnia 3 lipca 2018 przyglądnąłem się dorobkowi dra Piotra Zamojskiego pod kątem wymagań stawianych kandydatom do stopnia doktora habilitacyjnego. Postawiłem się w roli egzekutora prawa. Jest to rodzaj konwencji w myśl której kandydat poddaje się ocenie. I zgodnie z tym zapisem jak i przyjętymi zwyczajami stwierdzam, że dr Zamojski spełnia warunki stawiane kandydatom do habilitacji zarówno pod względem oryginalności jak i liczby przedstawionych publikacji. Tym samym można uznać jego wkład jako istotny, wedle określonych kryteriów, dla nauk społecznych. Nie ulega też wątpliwości, że ocena dorobku pod względem parametrycznym może być tylko pozytywna. Jego aktywność publikacyjna i obszerność kontaktów międzynarodowych, zamieszczanie artykułów w wysoko punktowanych periodykach, swoboda w poruszaniu się w stworzonej przez siebie (i dla siebie) przestrzeni naukowej przekonują o trafności jego ambicji w zakresie naukowego awansu.

Konkluzja

W związku z powyższym wnioskuję o nadanie drowi Piotrowi Zamojskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika.

